

DR. HUBAI JÓZSEF¹

Kína külgazdaságföldrajzi csúcson és stratégiája

China Becomes World's Biggest Exporter

China edged past Germany in 2009 to become the top exporter. Total 2009 exports were more than \$ 1.2 trillion. China's new status is mostly symbolic but highlights its growing presence as an industrial power. The global crisis speeded China's rise up the ranks as a 4 trillion yuan (\$586 billion) government stimulus kept its economy and consumption growing while the U.S. and other markets struggled with recession. If China grows, this pushes the world's economy –and that's good for export-oriented Germany (and EU) as well.

Kína felkészülten „fogadta” a világválságot?

A külgazdasági földrajz fő kutatási iránya az, hogy feltárja milyen térbeli átalakulások mentek végbe a külgazdasági térképen, felismerje ennek okait és összefüggéseit. Kína mára elsőszámú exportőrré vált a világban. Utolérte az USA-t, sőt Németországot is a kivitelben. A gyors gazdasági növekedésnek első óriási eredménye az lett, hogy a gazdasági hatalom a glóbuszon Nyugatról-Keletre helyeződött át. A tanulmány középpontjában arra keresem a választ, milyen stratégiákat talált ki, és alkalmazott a Föld legnépesebb országa ahhoz, hogy a világgazdasági- és pénzügyi válság éveiben (2008/2010) az exportdobogó legfelső pontjára száguldhasson fel?

Így többek között az alábbi tételek szerepelnek:

1. 2008 novemberig egy nagyon okos, serkentő, gazdasági- és pénzügyi politikát kreált, melynek eredményeként kb. 2000-2400 milliárd USD valutatartalékra tett szert, „felkészülten” fogadhatta így a világválságot.
2. A válságban az akkumulált exportbevételek mellett hihetetlen gyorsasággal fordult a hazai keresleti piac felé, mind a fogyasztásban, mind a befektetések terén. Az első két stratégia eredménye lett az, hogy Kína jelentősége 2008 decemberétől egyre nőtt, míg Amerikáé csökkent.
3. Hatalmas összegeket (2009-ben közel 900 milliárd) fektetett USA államkötvényeibe. Mindezt úgy, hogy a pénzügyi válság ellenére meg tudta őrizni devizatartalékának nagyságát.
4. Ezután Kína még nagyobb szeletet hasított ki az amerikai piacból. Még kevesebbet importált az USA-ból, s még többet exportált Amerikába. Washington hiába kísérelte meg protekcionizmus régi eszközeivel megvédeni piacát (antidömping vám, mennyiségi korlátozások, stb.). Ugyanez történt az Európai Unió, s Japán, stb. célszágok földrajzi relációjában is.
5. Kína sikeres külgazdasági stratégiájának fontos eleme lett a működő tőke kivitele is.
6. Legfőbb érv az exporturalom megszerzésében az árfolyam-politika bizonyult.

¹ BGF Külkereskedelmi Kar, Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék, Ph.D, főiskolai tanár

7. Külgazdasági eredményességében kitűnő importstratégiát is alkalmazott (így pl. nyersanyag és energia stratégiai tartalékokkal, ellátásbiztonsággal, a fejlődő országok széleskörű bevonásával stb. a behozatal mindezekkel kiegészült).
8. A kínai állam válságkezelő egyéb programjai is jelentős terápiát nyújtottak a pénzügyi válság kezelésében.
9. Sikeres külgazdaság-földrajzi szerepét tükrözték a gyors fejlődést igazoló adatok, s akkori -2009. decemberi- fellendülés mutatószámai is.
10. Miért vesztes a versenyben Németország, és győztes a Kínai Népköztársaság?

Természetesen az ország pozitív külkereskedelmi szaldóját az árfolyamon kívül számos más tényező is befolyásolta. Ugyanakkor Kína már az 1997/98-as ázsiai válság idején bizonyította a stabilizálódását szolgáló pénzügyi politikáját, mely egyedüli módon hatásosnak bizonyult. A kínai valuta akkor is jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az ázsiai térség pénzügyi válsága regionális térben lokalizálódjon, és viszonylag rövid idő alatt lepergjen.

Tehát a múlt század utolsó évtizedének végétől, Kína a motorja a növekedés fenntartásának, amely kisugárzódik az egész világtérre. A XXI. század első évtizedében pedig azt tapasztalhatjuk, hogy a Népköztársaság a pénzügyi eszközök tömegével rendelkezik már a stabilitás megteremtésében. A szakadatlan mennyiségi növekedési modell egyértelműen érintette a sajátos patrióta árfolyam-politikát az ázsiai és a mostani pénzügyi válság kirobbanása óta.

A Világkereskedelmi Szervezethez (WTO) való csatlakozása 2001-ben jelentősen közreműködött a külgazdasági növekedéshez is. Már 2006-ban Peking devizatartaléka elérte és meghaladta az egy milliárd dollárt, a 2009. márciusában közzétett adatok alapján pedig túllépte a 2000 milliárd dollárt is, év végére pedig a 2400 milliárd dollárnál tetőzött.

Hogyan érte el külgazdasági oldalról elemezve mindezeket?

- Talán az első változás az export minőségének finomítása volt.
- Majd a termékek elegyének változatossá tétele
- A mezőgazdaság és textilipar helyett/mellett az export átváltott az elektronikai, a gépipar, számítógép, valamint a telekommunikáció fejlesztésére
- Új és újabb fajta hightechtechnikai termékek exportálása
- A kínai árindex folyamatosan esett (összefüggött azzal, hogy a termelékenység javult, a haszonkulcsok csökkentek)
- A világ üzleti környezete viszonylag rugalmas volt, s ez lehetővé tette a ki-és be-mozgásokat a különböző ágazatokba, stb.

A kínai külgazdaság hatalmas előnyei

Kína hamar felismerte, hogy a gazdasági világválság egyik fő oka az volt, hogy a világ pénzügyileg USA-ra utaltatott, s az Államoktól függött. Ráébredt arra is, hogy patrióta pénzügyi politikáját erősítse, s így kiálljon önmagáért.

Ugyanis Amerika évtizedek óta a világ tartalék pénznemének a dollárnak kibocsátója, melynek birtokában előnyökhöz jutott, melyet kihasznált, sőt extra nyereséghez is jutott. Ha a dollár leértékelődött, adóságait tudta USD-ben tartani, aktívait pedig

főleg külföldi valutákba tette. Bizonyos értelemben a világ ki volt/van téve az Egyesült Államok érdekeinek. Azzal, hogy Kína közben hatalmas dollár tartalékokat halmozott fel, Peking az USA államadósságának a legnagyobb hitelezőjévé/birtokosává vált.

Peking különböző külföldi valutákban lévő *portfoliója* főként USD és EUR, valamint néhány feltörekvő ország devizájában strukturált. Értékmegőrzési stratégiában Peking különös fegyelmet fordított arra, hogy a külföldi pénzben járó rizikósabb befektetéseit megfelelően kontrollálja. Lehetőleg a nagy kockázattal járó investíciókat (pl.: jelzáloghitel, hektikus kötvényfajták...) kizárta/szűkítette. Így a nagy pénzügyi válság ellenére meg tudta őrizni devizatartalékait, sőt növelte a kritikus évek alatt.

Kína alkalmazkodóképessége „határtalan” volt. A piachoz gyorsan tudott igazodni, elsősorban az *olcsó munkaerő-piaci kínálat következtében*. Ami évtizedekig kimeríthetetlennek tűnik az országban. Ebből folyamatosan Kína előnyt szerzett/szerez.

Sikeres kínai gazdasági stratégiának bizonyult a *működő-tőke kivitele is*. Külföldi befektetései dinamikusan nőttek. A válság idején ez a mutatója majdnem megduplázódott (2006-ban: 18 milliárd, 2007-ben 25 milliárd, 2008-ban 41 milliárd USD-t fektetett be Peking).

Természet- és Gazdaság-földrajzilag a legfontosabb motivációja az volt, hogy a felpörgetett növekedéshez biztosítsa a *szükséges természeti erőforrásokat*. A világtérképen főleg Afrikába és Ázsiába, valamint Dél-Amerikába koncentrált a tőke. Magas horizontú földrajzi térkitétek új stratégiai elemeket vitt az afrikai, ázsiai és latin országok számára. Ugyanis kevésbé jellemző már az egyszerű export-import ügylet, hanem inkább a létesítmény ügyletek és az államközi szerződések domináltak. A kínai – főleg állami vállalatok – hosszútávú szerződéseket kötöttek a fejlődőkkel. Főleg nyersanyagok, ércek, és energiahordozók kitermelésére irányult a figyelmük a kínaiaknak. Ellenértékként pedig nem pénzt ígértek, hanem fejlődésüket biztosító oktatási-intézményeket, kórházakat, kikötőket, utakat, vasutakat, modern erőműveket építenek majd számukra. Így a fejlődés folyamatait indítják be Afrikában, Ázsiában, Latin-Amerikában.

Lényegében nem teljesen új a kínai afroázsiai stratégia. Ugyanis a 60-as, és a 70-es években Japán már sikeresen jelent meg majdnem hasonló gazdaság-politikájával a kőolajexportáló országok terében. Ami módosult, az a földrajzi távolság, és a külkereskedelmi áru/szolgáltatás összetétele. Akkor Japán céljai beváltak, elkerülte az energiaválság mélységeit, hozzájutott az erőforrásokhoz, melynek birtokában a nagy pozícióharcából győztesen került ki. Már akkor átrendezte Japán a világ erőviszonyait, második nagyhatalom lett. Hiszen a perzsa öböl országait elindított a „kőolajexport nélkül is lehet fejlődni” közgazdaságtudományi útjára.

Kína ma hasonló kohéziót tölt be a fejlődők táborában. Ő az első számú befektető, aki megelőzte USA-t, Japánt és a lassan ébredő EU-t is. Kína lényegében az afrikai, ázsiai és latin amerikai országok kizárólagos mentora lett. Igaz az árát is megkéri nyersanyagok- energiahordozók formájában.

A *tőkekivitelben a tengerpart menti tartományok/területek* a legjelentősebbek. Az úgynevezett „legfejlettebb régiók” közel vannak, vagy közvetlenül a fő kikötők mellett fekszenek. Ezáltal a tengerentúli piachoz is rendkívül kedvező a földrajzi fekvésük. Stabil kapcsolatokat tudnak kiépíteni a külpiacokkal a kitüntetett „ugródeszka” fekvésből eredően.

Hogyan hatott a *tőkekivitelre a pénzügyi válság*? Kezdetben a nyitott kínai gazdaság sem tudott nyilvánvalóan menekülni a pénzügyi válság hatásától. Átmenetileg, rövid ideig itt is zsugorodott a GDP. Ezt ellensúlyozta azonban a tőkekivitel, és stratégiai sakkjáráján a deviza tartalékok mozgósítása, melynek köszönhetően megengedhette magának a hatalmas külhoni beruházásokat.

A szakirodalomban és médiában egyaránt a legtöbbet a sikeres külgazdasági stratégiák közül Kína *jüan-árfolyampolitikájáról* írnak.

Az USA és centrumszövetségei bírálják amiatt Kína külgazdasági sikereinek alapját, mert az indokolatlanul alacsony a jüan árfolyama. A kínaiak valutájukat rögzítették/lebegtették a dollárhoz képest. Ezzel elősegítették az ország exportversenyképességét, Így ezzel is egyre nagyobb piaci részesedést értek el az elmúlt években USA-ban, Japánban, Európai Unióban.

Azonban a jüan árfolyama ismételten amerikai kritikákat szült. Washingtoni politikai elit 2004-óta nyomást gyakorolt Pekingre, a jüan felértékelését követelve. Az alulértékelt jüan ugyanis pozitív külkereskedelmi mérlegeket gerjesztett Kína számára. A jüan dollárhoz igazítása először leszorította a kínai valuta árfolyamát. Ugyanakkor a dollár pedig folyamatosan veszített értékéből az euróhoz, jenhez, és a fonthoz viszonyítva. A gazdasági válság 3 évében azonban a dollár erősödni kezdett a többi vezető valuta ellenében, ezért a jüan valuta reál-árfolyama ténylegesen emelkedett. A kínaiak azonban nem értékelték fel nemzeti valutájukat. A nemzetközi pénzügyi szakma a kétoldalú vitában, legnagyobbreszt abban ért egyet, hogy a kínai valuta valószínű aláértékelt. Vásárlóerő paritáson az alulértékelt mértékét széles spektrumban számítják, körülbelül 5-40 % között! Természetesen a kínai pénzügyi szakemberek, 10 % alatt számították az alulértékelés mértékét. Mindezek következtében a jüan árfolyamszintje így objektíven aligha dekrálálható.

Mégis *tegyük fel azt, mi lenne ha* USA beavatkozására Kína a legnagyobb mértékben, azaz *40 %-kal emelné* nemzeti valutájának árfolyamát? Milyen láncreakciót váltana ki a kínai és a világ külgazdasági térében? A kínai termékeket/szolgáltatásokat alig, vagy nem lehetne exportálni. Az USA piacán hatalmas vákuum alakulna ki emiatt. Ezt kitölthetné az amerikai áru is, de a keletkezett űrt más -alacsony költség szinten és áron termelő/szolgáltató- államok (mint India, Brazília, Vietnám...) foglalnék el az amerikai piaci szegmenseket.

Lényegében ismételné magát egy korábbi külgazdasági földrajzi térstratégia sorozata. Amikor is 1965-1980 között a történet arról szólt, hogy USA (a japán cikkek expanziója miatt) folyamatosan nyomást gyakorolt a Felkelő Nap országára azért, hogy értékelje már fel a valutáját jelentősen. Ebben a történetben többek között ezt a kereskedelmi eszközt is bedobta az Egyesült Államok, azért hogy neoprotekcionista módon, erősítse saját nemzetgazdaságát, ezzel együtt egyensúly hiányát. Japánnak végül szembe kellett néznie az amerikai törekvésekkel. A jen árfolyama így emelkedett...plusz önkéntes exportkorlátozás!...Japán a külgazdasági megtorpanást végül új földrajzi akcióprogrammal gyógyította meg (ld.: 4 Tigris, Kistigrisek gazdaságtörténete).

Ezek után az a kérdés, vajon mekkora „jüanárfoyam” lenne ma elég magas az USA számára?

Egyelőre Kína az árfolyam-politikáját nem nagyon változtatja. Elodázza a markáns leértékelést. Az indoklás is elfogadható több ország számára: Majd a világválság és bizonytalansága után fognak lépni a kínai stratégiák. Azaz világonkonjunktúrában hajlandó visszatérni egy „irányított lebegtetési” valutapolitikára. Közgazdasági stratégiája egyértelmű: *nem kívánja a világtér egyetlen növekedését lehűteni* elsietett, átgondolatlan pénzpolitikával. Ugyanakkor világosan érteni kell, Peking saját belföldi szempontjait is védi (akárcsak az Egyesült Államok). Fő cél az, hogy a munkaerő – akik Közép és Ny. Kína területén élnek többnyire mezőgazdaságból – belső migrációval a magasabb értéket adó ipari- és szolgáltató szektorba áramoljon át. A humán erőforrás e forradalmi útja pedig további hátszelet adhat a kínai növekedésnek, export-sikereknek, valamint a leszakadt országrészek szociális felemelkedésének.

Kína a gazdasági válság éveit alatt, lényegében felismerte a nagyhatalmi viszonyok változását az árfolyam-politikában is. Rájött arra, hogy az amerikai törvényhozás nem talált/talál fogást a kínaiakon a jüan felértékelésnek témájában. Maradt a régi összefüggés, ha a dollár esik, általában húzza magával a jüant is.

A kínai elemzők publikációiból világosan kiderült az, hogy felismerték a gyenge jüan-árfolyam veszélyeit is, azonban úgy látják ők, hogy jobban kell aggódniuk a hatalmas alacsony jövedelmű néptömeg miatt, amely nyomasztó hatást gyakorol a kínai politikai elitre.

A jüan „rugalmatlansága” természetesen bosszantotta USA-t, Japánt és az Európai Uniót is. Azt ismételték/ismételgetik, hogy mélyebb krízisgödörből azért nem tudnak felkapaszkodni, mert Peking devizaváltási politikája a ő hazai exportőreiket tisztességtelen hátrányba juttatja.

Kína a Föld toplistája élén

Kétségtelen Peking a világ pénzügyi- és gazdasági válságából való kilábalásának egyik meghatározó szereplőjévé vált. Mindemellert hatalmas külpiaci lehetőségekkel kecsegtet napjainkban és a jövőben is

Ezen a gazdasági térképen található többek között:

1. A világ rohamos GDP növekedése. Ennek is köszönhetően –a többi feltörekvő gazdasággal együtt- fontos szerepet játszott/játszik abban, hogy kivezessék a világ országait a kereskedelmi- pénzügyi válságból is.
2. Mindeközben a világ vezető exportőrévé vált. Nemcsak megelőzte Németországot, hanem a helyezése az elkövetkezendő években fenntartható is lehet.
3. Kínára helyeződött a világ legnagyobb autópiaça. Vezető helyet foglalt el 2009-ben a gépkocsi-eladásban, és termelésben egyaránt. A gépkocsi-értékesítést államilag is fellendítették. Így –többek között adócsökkentéssel, szubvenciókkal az autócse-réknél.
4. A legjobban tejesítő ország lett a légi közlekedésben is. A nemzeti légitársaság a válság éveiben a legnagyobb nyereséget érte el a világon.
5. A világ leghosszabb földgázvezetéke itt épült meg napjainkban. Türkmenisztánból-Xinjangig.
6. Legnagyobb aranyfogyasztója lett a világnak (2009.:432 tonna). Ezzel megelőzte Indiát.

7. A Népköztársaság az atomenergia kapacitásában is vezető. A világ legnagyobb nukleáris erőműveit itt építették fel.
8. 2009-ben szélturbinák üzemeltetésében Kína vált a legnagyobbra (9 millió kilowatt)

1. táblázat

A világ 10 legfontosabb exportőre, ezer milliárd \$-ban és %-os megoszlásban, 2009

Ország	export érték	százalékos megoszlás
EU	1,952	24
Kína	1,194	15
Németország	1,187	15
USA	0,994	13
Japán	0,516	7
Franciaország	0,456	6
Hollandia	0,397	5
Olaszország	0,369	5
Dél-Korea	0,355	5
Egyesült Királyság	0,361	5

Forrás:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_exports

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2078rank.html>

Exportsikerek és a világgazdasági krízis

Már 2008. elején a prognózisok arról szóltak, hogy exportban hamarosan utol fogja érni Németországot Kína. Az őrsgé váltás – a gyors növekedés következtében – várható volt tendenciájában, azonban az eljöttét a nagy világválság előbbre datálta.

Az exportsikereket kétségkívül a gyors állami válságkezelő programnak is köszönheték a kínaiak. Ugyanis 2008. november elején a kormány 7 pontban foglalta össze a súlyponti feladatokat. Ebből legtöbbit a külgazdaság/külkereskedelem kapta. Így a folyamatos exportnövekedés fenntartása érdekében:

- Az exportadók gyors visszatérítése
- A tőkealap/pénzalap bővítése a külkereskedelemben
- Az export megemelt, államilag támogatott kamatrátája
- Külön exporttámogatás a kulcs-és csúcstechnológiai termékek előállítására (nagy gépek és berendezések, versenyképes mezőgazdasági- könnyűipari és textilipari termékek) vonatkoztak.
- Kína legnagyobb felvevő-országaira (USA, EU, Japán), külön figyelmet fordítottak az exportpiac élénkítésében. Ugyanakkor a legnagyobb beszállítói piacok (Japán,

EU, Dél-Korea). a versenyképesség javítása érdekében, minőségi és ésszerű növekedési lehetőséget kaptak az infrastruktúra-projektek felfuttatására.

Legtöbb Népköztársasággal foglalkozó elemző az írja, hogy tartósan alacsonyban akarja tartani az ország a jüan árfolyamát, míg az exportpiacai ki nem lábálnak a világméretű válságból. Ezalatt pedig a hazai gazdasággal törődnek, azaz a nemzeti-piacot készítik fel az exportváltások ellensúlyozására. Tehát” külgazdasági partnerei” számíthatnak arra, hogy hiába erősödik nyomásgyakorlásuk a kínaiakra, ők – valószínűleg- kitartanak az alacsony jüan- mozgó szinttartásában. Így kimondhatjuk azt, hogy amíg a válság létezik a Népköztársaság saját nemzetére fókuszál, és nem a külföldi szirénhangokra fülelnek. Ismert, hogy a világválság kirobbanásakor kb. 20 millió munkahely szűnt meg Kínában. Ebben a helyzetben érthető Peking logikája, hogy miért erre a lépésre kényszerült. A hazai elemzők azzal is tisztába voltak/vannak, hogy nem bízhatnak mindig az „export messiásban”, ha permanensen növekedni szeretnének a jövőben.

Kína külgazdasági stratégiájának fontos eleme hogy a nagy krízis idején is ragaszkodott a korábbi piac-nyitási politikájához. Ennek keretében törekedett a Világkereskedelmi Szervezet keretein belül arra, hogy minden országgal együttműködjön, az esetleges kereskedelmi konfliktusokat a lehető leggyorsabban és legügyesebben elsimítsa. Ugyanakkor konkrét intézkedéseivel gátat vessen a vele szemben mutatkozó protekcionista próbálkozásoknak.

„Vörös kapitalizmus” és a „Gazdasági csoda”

Ismert, hogy Kínában a hatalom a kommunista párt kezében van, de kapitalista gazdaságot épít.

Nemzetgazdaságában nap mint nap, újabb csúcspontokat dönt meg, így például lekörözte az USA-t a gépkocsi-piacon dollárban és darabszámban egyaránt. Exportban pedig trónfosztotta Németországot is.

A *kínai állam* vezetésével az ország a gazdasági válság éveit is megőrizte erőteljes növekedését. A *határozott erős kormányzati beavatkozás a gazdaságban* példátlan a XXI. században a centrumországok között a világban. A vállalatok és a termelők/fogyasztók szüntelen mozgatóerőként aktívan közreműködtek a gazdaságban. A politikai elit ismét bebizonyította, képesek *gyors döntésekre, és ugyanakkor azok betartására.*

A siker azért is szenzációs, mert a Föld legnépesebb országa számos kihívással néz szembe. Ezek közül is talán az első: vajon képes-e a dinamikus gazdaságföldrajzi növekedés fenntartására? Ennek összefüggésében, tudja-e kezelni az *egyre feszültebb gazdaságdiplomáciai kapcsolatait a külvilágban? Ahogy kiugró szerepet szereztek a külkereskedelemben és a pénzügyi rendszerben, úgy erősödött a szakdiplomáciai-és a politikai külső ellenszél.*

Gazdaságföldrajzi értelemben Kína növekvő gazdasága minden világtérképen elhelyezkedő országra befolyással kellene bírnia/rendelkeznie. Az összefüggő nemzetpiacok világában az általa generált növekvő külgazdaság, mindenütt munkahelyet teremthet, tőkét/pénzt hozhat. Kína minden glóbuszon található országnak rendkívül fontossá vált/válhat (USA-t is bele értve).

Milyen a gazdasági csoda az ázsiai óriásnál? Kína 1 főre jutó GDP-je oly gyorsan emelkedett mint még soha, míg 1990-ben csak 500 dollár volt, 2009-ben 3500 USD lett, azaz hétszeres az ugrás 20 év alatt!

Ennek a „Vörös kapitalista” országnak, az első válságtünetekkel egyidőben, volt gyors megoldása a népe számára, közel 600 ezer milliós *gazdaságélénkítő* csomagot állított össze és pumpált a hazai gazdaságba. Például az államilag működő bankokat utasították, hogy a hitelezést kétszer akkorára emeljék, vagy következetes munkahelyteremtés milliányi fő részére...Hatásukra olyan konjunktúra pörgött fel, hogy a túl gyors tendenciák miatt „hűteni kellett” a dinamizmust. Az ország vezetői tisztába voltak azzal, hogy a *fellendülés pedig kell, hiszen hosszú út áll még a nemzet gazdasági fejlődése előtt*. Miért? Közel 1 milliárd ember egzisztenciális felemelkedőfélben van NY- és Közép-Kínában a szegény paraszti sorsból! Peking iszonytató növekedés előtt áll a XXI. század eleji helyzetét tekintve.

Az évek óta pangó- és krízises világban, mentőövként szolgálhat a világ legnagyobb földrajzi óriása és annak kereskedelme. Kijelenthetjük, hogy a huszonegyedik század motorja lett a „vörös kapitalista” állam.

Kína versus Németország

Németország 2002 óta birtokolta a címet, ő volt a világ első számú exportőre.

Peking miután trónfosztotta Berlint, felismerte azt, hogy export vezérelte növekedés mellett magasabb hazai fogyasztást is szükséges generálni. A XXI. század második évtizedében a növekedés hajtóereje az export maradhat, de a nemzeti tér fogyasztása is hangsúlyt kapott.

Kína minden tekintetben gyorsabban növekedett/növekszik Németországnál. Lakossága 1,3 milliárd, a Föld legnagyobb „demográfiai méhkasa”. Míg Németorszáé „csak” 83 millió fő. Tehát egyértelmű humán erőforrás oldaláról a súlycsoport különbség, mely egyre nagyobb lett. A Népköztársaság hatalmas mérete és lélekszáma 2009-ben exportdobogóra jutatta az országot. Elterjedt róla az a nézet is, hogy a legtöbb termék, amit exportál létszükségleti cikk. Ma már nem teljesen jellemző ez az állítás.

A „Vörös Kapitalista” ország exportjának hatalmas mérete, még csak nem is fejezi ki, mennyire fontosak és erőteljesek nemzeti cégei, s milyen erőforrás-utánpótlásuk van. Németország – és a többi kereskedelmi nagyhatalmak – gyengülő kereslettel küzdenek a krízis alatt (kevesebb autó, szerényebb luxus, stb.).

A kőolajexportáló országoknak pedig fogyott a bevétele (kőolajár-esés), ezért csökkent a behozatal is.

Napjainkban a németek is megfogalmazták azt, hogy számukra a gyors kínai növekedés, és exportlehetősége a német gazdaságnak is hasznára válik/válhat.

Marketing oldalról egyértelmű az amit a kínai szerzők írnak, hogy Németország gazdasági problémája nem az volt, hogy túl keveset exportált, hanem, hogy vásárlói nem költöttek eleget. Peking két évtizedes permanens növekedése hajtja a világkereskedelmet, ami hasznos végső soron Németországnak is.

Ugyanakkor *közös* német/kínai külgazdaság-politikai elem az, hogy főleg exportjukra koncentrálnak, s az eredményeit a hazai kereslet hosszútávú növekedésére és az életszínvonal emelésére fordítják.

Azzal, hogy a Népköztársaság a világ első exportőrévé vált és legyőzte a németeket, még az *1 főre jutó kínai export még elmaradt Németországtól*. Tovább rontja a kínai pozíciót az is, hogy az alacsony technológiával előállított termékek (cipő, játék, ruha...) továbbra is komoly súllyal vesznek részt az exportban, míg Németország korszerű gépeket és magasértékű termékeket exportál. Így ők látják el most már élen járó kínai gyártókat főleg gyári berendezésekkel és felszerelésekkel.

Újabban a Népköztársaság serkenti a megújuló energiatermelés K+f-t, így szélmotorok-, napkollektorok gyártásában/exportjában a világ élvonalába került. Sőt külkereskedelmi áruk is abszolút versenyképes a külföldön. Azaz Kína a XXI. század első évtizedében műszaki innováció terén is igazi nagyhatalom lett.

Az importban a vasérc behozatal 42 %-kal emelkedett (630 millió tonna), a kőolaj pedig 14 %-os növekedést mutatott 2009-ben. Az ércek és energiahordozók behozatalának erőltetésében szerepet játszott a biztonságra-, tartalékolásra való stratégiai törekvés is.

Az USA és az EU (benne Németország) kísérleteket tettek antidömping metodikával (acélcsövek/USA, vagy kínai cipők/EU), azonban csekély eredménnyel büszkélkedhettek.

A nagy világválság a fogyasztókat, valamint az üzleti szférát egyre árorientáltabbá tette. Ezt a kínaiak jól kihasználták. Kína húzta a legnagyobb hasznot a krízis idején az exportból, főként Németország rovására.

Lényegében a Népköztársaság már utolérte/lehagyta Németországot a külkereskedelemben/külgazdaságban, a kérdés ma az, vajon mi lesz a következő célszalag átszakítás?

Következtetések

A kínai külgazdasági-földrajz forгатókönyvének első fejezeteit talán nem is Pekingben írták, hanem Tokióban? Hiszen a külgazdasági térnyerés útját, pár évtizeddel korábban, a japánok kísérletezték ki. Térstratégiájuk a „négy tigris”, és a „kistigrisek” világában eredményes gazdasági külhoni kísérlet volt

Kína, az ezredforduló és a XXI. század elején hasonló módszert/metodikát alkalmazott, némi fáziseltolódással. Így a gyors növekedés, az expanzív export, a vezető szerep a világkereskedelemben, a fejlődő és küszöb-országok bevonása a dinamikába, stb.

Mindkét esetben (japán és kínai verzió) a földrajzi tér fő vesztese végül az Egyesült Államok lett.

Kína a nagy válság évei alatt, lényegében felismerte a hatalmi viszonyok változását az árfolyam-politikában is. Végül az amerikai törvényhozás nem nagyon talált fogást a kínaiakon, a jüan felértékelésének témájában.

Egyre több jel mutat arra, hogy a kínai külgazdasági-földrajzi siker tovább fokozható a hazai- és külhoni fogyasztásra épülő gazdaságpolitikákkal.

Németország kitzúzte a fehér zászlót. E változások egyik leglátványosabb következménye Németország befolyásának mérséklődése, Kína nemzetközi kereskedelmi sikere.

Mi lesz Németországgal? Úgy tűnik megbékélt az új realitásokkal. Megadta magát az „exportdobogón” Ezzel az európai tér is gyengült. Európa –ha így folytatja– lemaradhat a globális játszmaiban. Egyelőre alig hallunk arról, hogy Európa célja az elveszett globális súly visszaszerzése lenne. Pedig Kína, Japán, és az ASEAN kiszorítja az európai országokat az üzleti régiókból. Azok az országok (pl.: az EU, benne Magyarország), akik áldozatul estek a kínai exportoffenzívának, javasolható nekik, jobban tennék, ha védőintézkedéseket is hoznának.

Valószínű, hogy a három centrum-országnak, Washingtonnak, Brüsszelnek és Tokió központoknak, újra kell gondolniuk a Pekinghez fűződő viszonyrendszert/geopolitikát.

Végül összefoglalásként megállapíthatjuk azt, hogy *előre elkészült (tervezett) térstratégiai forgatókönyvek szerint valósult meg* a páratlan külgazdaság-földrajzi fejlődési siker.

Kapcsolódó irodalom

Cserhádi A.: Mesés Kelet – Valóságos hozamok, Világgazdaság, 2010.1.22.

Gyuris F.: Kína iparának átalakulása a gazdasági reform évtizedeiben, Földrajzi Közlemények, Bp. 2010. 134. évf., 2. szám

Hubai J.: Geopolitika Geostratégia, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2009. Bp.

Kína exportgépezete, HVG 2010.01.16.

TG : Nem sok eszköze van az EU-nak Kínával szemben, Világgazdaság, 2010.04.16.

Internetes helyek:

www.economist.com

http://www.newsvine.com/_news/2010

<http://www.afp.com>

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_exports

<http://new.xinhuanet.com/english/2009>